

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Radovana Havelce a soudců JUDr. Jaroslava Vlašína a JUDr. Tomáše Rychlého v právní věci žalobce **Mgr. F. Š.**, proti žalované **Vězeňské službě České republiky**, se sídlem Praha 4, Soudní 1672/1a, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 27. 6. 2019, č. j. 15 A 18/2019-26,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá.**
- II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalobce se u městského soudu domáhal ochrany proti nečinnosti žalované. V žalobě uvedl, že požádal Věznici Nové Sedlo dne 20. 6. 2018 o poskytnutí informací v oblasti stravování. Žalovaná se svým přípisem snažila převést informační povinnost povinného subjektu na nadřízený orgán, tj. Generální ředitelství Vězeňské služby České republiky, s čímž žalobce nesouhlasil. Dne 13. 8. 2018 podal žalobce stížnost, žádné rozhodnutí o této stížnosti však neobdržel. Proto se domáhal nápravy žalobou u městského soudu. Společně se žalobou žalobce také požádal o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce. Městský soud shora označeným usnesením obě žádosti zamítl.

[2] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) napadl usnesení městského soudu kasační stížností. Současně požádal o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti. V kasační stížnosti uvedl, že *„[j]e ne vlastní vinou v tíživé sociální situaci a osobou se zdravotním postižením. Nelze v právním státě trpět zlovůli v rozhodovací činnosti odpovědných soudců a účelově zabráňovat soudní ochraně, navíc nadržováním žalované, otřásající důvěrou v nestrannost justice.“*

[3] Nejvyšší správní soud na úvod poznamenává, že podáním kasační stížnosti proti procesnímu rozhodnutí krajského (zde městského) soudu (s výjimkou procesního rozhodnutí, kterým se řízení o žalobě končí) nevzniká stěžovateli poplatková povinnost (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19; všechna citovaná rozhodnutí tohoto soudu jsou dostupná z www.nssoud.cz). Napadené usnesení nepochybně právě takovým procesním rozhodnutím je, zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost tudíž kasační soud nepožadoval.

[4] Z citovaného usnesení rozšířeného senátu současně plyne, že ač je povinné zastoupení stěžovatele bez příslušného právníckého vzdělání advokátem obecně jednou ze základních podmínek řízení o kasační stížnosti, ustanovení § 105 odst. 2 soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“) se neuplatní v případech, kdy kasační stížnost směřuje proti procesnímu rozhodnutí učiněnému v řízení o žalobě, jež slouží toliko k zajištění podmínek řízení nebo jeho řádného průběhu. Takovým typem rozhodnutí je i nyní napadené usnesení, jak je již výše uvedeno. V projednávané věci tak ani podmínka povinného zastoupení stěžovatele advokátem nemusí být splněna. Nadto je v případě stěžovatele nutno konstatovat, že jde o osobu s vysokoškolským právníckým vzděláním, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie, jelikož dříve působil jako advokát, což bylo ověřeno z webových stránek České advokátní komory.

[5] Nejvyšší správní soud proto přezkoumal napadené usnesení v rozsahu podané kasační stížnosti (§ 109 odst. 3, věta před středníkem s. ř. s.) a z důvodů v ní uvedených (§ 109 odst. 4, věta před středníkem s. ř. s.). Ve věci přitom rozhodl bez nařízení jednání za podmínek vyplývajících z § 109 odst. 2, věty první s. ř. s.

[6] Kasační stížnost není důvodná.

[7] Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. *účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoli za řízení odejme, popřípadě i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popřípadě neodůvodňovaly. Přiznané osvobození se vztahuje i na řízení o kasační stížnosti.*

[8] Již městský soud přiléhavě odkázal na rozsudek tohoto soudu ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011-66, č. 2601/2012 Sb. NSS, podle kterého platí, že „[i] když účastník je nemajetný, takže by zásadně bylo namístě přiznat mu osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.), může mu soud výjimečně toto dobrodiní odeprít, a to zejména pro povahu sporu či sporů, které účastník vede. O výše uvedený případ se může jednat, vede-li účastník s různými veřejnými institucemi množství sporů týkajících se poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, které často pokračují jako spory soudní, a přitom nejde o spory mající vztah k podstatným okolnostem účastnickovy životní sféry (netýkají se, a to ani nepřímě, účastnickova majetku, životních podmínek či jiných podobných záležitostí, nýbrž jde o spory vyvolané účastnickovým zájmem o veřejné záležitosti a fungování veřejných institucí).“

pokračování

[9] V dané věci se stěžovatel domáhal poskytnutí souboru informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím. Požadované informace se týkaly mimo jiné kapacity stravovacího provozu, stravovacích norem pro všechny druhy stravy včetně speciálních diet, počtu civilních zaměstnanců a vězňů připravujících stravu, kontrol a stížností týkajících se stravování, jakož i dodavatelů potravin. Požadované informace se přitom vztahovaly k vězeňskému zařízení, v němž se stěžovatel nenacházel (a ani netvrdil, že by mu hrozilo přemístění do takového zařízení). Svou žádost adresoval Věznici Nové Sedlo, sám se však nacházel ve V.

[10] Nejvyšší správní soud se ztotožnil s městským soudem, že ze stěžovatelovy žádosti neplyne, že by požadované informace měly jakýkoliv vztah k podstatným okolnostem jeho života. Naopak, jde o spory zřejmě vyvolané stěžovatelovým zájmem o veřejné záležitosti a fungování veřejných institucí. Nadto je i zdejšímu soudu z úřední činnosti známo, že stěžovatel vede s žalovanou (respektive s různými vězeňskými zařízeními) množství sporů týkajících se poskytování informací dle informačního zákona, které často pokračují před soudy. Taková řízení má stěžovatel plné právo vést, dává-li mu objektivní právo procesní možnosti tak činit (a nejde-li o šikanózní jednání nebo jiné zneužití veřejných práv). Není však důvod, aby náklady na vedení těchto řízení za stěžovatele nesl stát formou osvobození od soudních poplatků. Osvobození od soudních poplatků nemá být institutem umožňujícím osobám s nízkými příjmy vést bezplatně řízení podle své libosti. Jeho úkolem je zajistit, aby osobám, které nemají dostatek prostředků a u nichž je namístě, aby soudní řízení vedly (neboť jde o věc skutečně se dotýkající jejich životních okolností), nebránil nedostatek prostředků v účinné soudní ochraně (viz například rozsudek tohoto soudu ze dne 4. 4. 2019, č. j. 10 As 88/2019-13). Takovou povahu však nyní vedené řízení nemá. Jelikož stěžovatel „kupí“ správní a soudní řízení (například tím, že stále znovu napadá procesní rozhodnutí soudů či postup správních orgánů, přestože v právně totožných věcech stěžovatele již byl pravomocně vysloven závazný názor Nejvyššího správního soudu), aniž důsledně váží důvodnost svého postupu, je žádoucí, aby vedl soudní řízení s vědomím jeho nákladů a aby uhradil soudní poplatek (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 11. 2012, č. j. 6 Ans 14/2012-11). Uvedené platí tím spíše, má-li stěžovatel právnické vzdělání vyžadované pro výkon advokacie.

[11] Vzhledem k popsáným okolnostem nepostupoval městský soud v rozporu s právními předpisy, pokud stěžovateli osvobození od soudních poplatků nepřiznal.

[12] Vzhledem k tomu, že stěžovatel nesplnil základní předpoklad pro osvobození od soudních poplatků, nemohl být mu ani ustanoven zástupce pro řízení o žalobě (§ 35 odst. 10 s. ř. s.). V řízení o žalobě nadto není zastoupení advokátem povinné (pro úplnost srov. například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 9. 2015, č. j. 1 As 197/2015-19).

[13] Ze všech výše uvedených důvodů dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle § 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s. zamítl.

[14] O náhradě nákladů tohoto řízení bylo rozhodnuto ve smyslu § 60 odst. 1, věty první s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s., dle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník,

který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Vzhledem k tomu, že stěžovatel byl v řízení o kasační stížnosti procesně neúspěšný, právo na náhradu nákladů řízení mu nenáleží. Pokud jde o žalovanou, v jejím případě nelze o procesní úspěšnosti vůbec hovořit, neboť napadeným usnesením městského soudu nebylo o jejích právech rozhodováno.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 16. srpna 2019

Mgr. Radovan Havelec
předseda senátu